

نیم نگاه‌ی به تفسیر نقاشی کودکان

رضا عباسی
دبیر هنر

نقاشی کودکان را چگونه تفسیر کنیم؟

نقاشی زبان کودک است. با بزرگسالان تفاوت دارند. آن‌ها از طریق نقاشی کشیدن، قصه‌گویی، بازی کردن و... شناخته می‌شوند. نقاشی به ما کمک می‌کند تا به دنیای درونی و روح کودک پی ببریم؛ بدانیم چه نیازهایی دارد، آیا کودکی ناسازگار یا بیمار است؟ در بزرگسالی می‌خواهد چه کاره شود و...

بدین ترتیب، به دلیل اهمیت موضوع نقاشی کودکان، به مفاهیم آن به صورت کاملاً خلاصه اشاره می‌کنیم. مفاهیم خورشید، ماه، آسمان، زمین، اتومبیل و حیوانات را در این مقاله با یکدیگر بررسی می‌کنیم، لطفاً توجه داشته باشید که شما به کودک، موضوع نقاشی نمی‌دهید و او خودش آزادانه نقاشی می‌کند.

خورشید و ماه در اغلب نقاشی‌های کودکان، خورشید دیده می‌شود. خورشید نشانه امنیت، خوشحالی، گرما، قدرت و به قول روان‌شناسان به معنی پدر است. وقتی رابطه کودک و پدر خوب است، کودک خورشید را در حال درخشیدن می‌کشد و وقتی رابطه آن دو مطلوب نیست، کودک خورشید را در پشت کوه ناپدید می‌کند. ترس کودک از پدر به رنگ قرمز تند و یا سیاه در نقاشی‌اش دیده می‌شود. البته صرفاً با یک نقاشی نمی‌شود به قضاوت پرداخت بلکه باید چندین نقاشی کودک را بررسی کرد. ماه نشانه نیستی است. اغلب کودکان ماه را کنار قبر و قبرستان می‌کشند. کودکان در نقاشی خود ماه را با مرگ معنی می‌بخشند.

آسمان و زمین هم در کار کودکان دیده می‌شود. آسمان به معنی الهام و پاکی ولی زمین به معنی ثبات و امنیت است. کودکان خیلی کوچک هیچ‌وقت برای نشان دادن زمین خطی ترسیم نمی‌کنند، ولی در سن ۵ یا ۶ سالگی که کم‌کم دلایل منطقی را درک می‌کنند، به کشیدن زمین نیز می‌پردازند. در جامعه امروزی ماشین نشانه قدرت است؛ به همین دلیل در نقاشی‌های کودکان مخصوصاً پسرچه‌ها ماشین زیاد دیده می‌شود. وقتی یکی از اعضای خانواده که اغلب پدر و گاهی خود کودک است، رانندگی می‌کند، از دیدگاه برون‌فکنی اهمیت می‌یابد. بیش‌تر نوجوانان به بهانه این‌که

**اگر در نقاشی
کودک شما
تصاویر حیوانات
دیده می‌شود،
ممکن است
دلایل مختلفی
وجود داشته
باشد که شما با
صحبت کردن
با کودک
می‌توانید به آن
پی ببرید**

کشیدن تصویر آدم حوصله‌شان را سر می‌برد یا سخت است، از آن خودداری می‌کنند. اما به اعتقاد پژوهشگران، ترجیح دادن کشیدن ماشین در این دوره، خودبه‌خود نشان‌دهنده وابسته بودن شخص به دنیای خارج و زندگی ماشینی است. البته این مسائل بستگی به سن، فرهنگ و عوامل ذهنی و... نوجوان دارد.

اگر در نقاشی کودک شما تصاویر حیوانات دیده می‌شود، ممکن است دلایل مختلفی وجود داشته باشد که شما با صحبت کردن با کودک می‌توانید به آن پی ببرید. کودکی که در روستا زندگی می‌کند، یا حیوانات خانگی دارد، یا عاشق حیوانات باشد و یا حتی زیاد به باغ‌وحش برود، طبیعی است که حیوان بکشد. نتیجه می‌گیریم که فرهنگ و طرز زندگی کودک در خانواده از اهمیت زیادی برخوردار است. اگر کودک به نوعی با حیوانات رابطه نداشته باشد و حیوانی در دسترس او نباشد، تصویر حیوان در نقاشی‌اش اهمیت خاصی پیدا می‌کند. گاهی ممکن است کودک احساس گناه و تقصیری را که تجربه کرده و جرئت نیافته تا آن را ابراز کند، به واسطه نقاشی و در قالب حیوان نشان دهد. مثلاً کودکی ممکن است به دلیل این که شب گذشته جایش را خیس کرده و سرزنش شده، احساس گناه کرده باشد و در نقاشی‌اش شکل حیوان خاصی مثل مارمولک را بکشد. کشیدن حیوانات درنده نشانه فشارهای درونی و مخفی کودک است. مثلاً کودکی که نسبت به برادر کوچک‌تر تازه به دنیا آمده‌اش حسادت می‌کند، در نقاشی ممکن است گرگ بکشد که این نشان‌دهنده ترس و دلهره کودک از تازه‌وارد کوچولوست. باید توجه داشته باشیم که در تجزیه و تحلیل نقاشی کودکان که کاری بسیار ظریف و حساس است چون یک کار تخصصی و تجربی محسوب می‌شود، رأی ما قطعی نخواهد بود. کودک باید به میل خود موضوع نقاشی‌اش را انتخاب کند. نباید بالای سرش بنشینیم و به سلیقه خودمان به او مداد رنگی بدهیم. کودک در نقاشی کردن باید از آزادی کامل برخوردار باشد.

در پایان نقاشی لازم است از کودک بخواهیم که در مورد تصاویر کشیده شده برای ما صحبت کند. این‌گونه اطلاعات در تجزیه و تحلیل نقاشی کودک به ما کمک می‌کند. کودکان را به کشیدن تشویق کنیم اما آن‌ها را مجبور نکنیم که همین الان برای ما نقاشی بکشند.

